

С.М. Совгиря, С.І. Данильченко, І.Г. Романко

НА ПОРОЗІ ВІРТУАЛЬНОЇ АНАТОМІЇ

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія» (м. Женева)

Mortui vivos docent (мертвые учат живых). Чи так це в медичних вузах сучасної України? На превеликий жаль, цей латинський вислів втратив своє значення в середині 1990-х годов, коли був прийнятий закон « О похованні та похоронній справі» (Закон Верховної Ради України від 10.07.2003, № 1102-IV).

Анатомічні препарати – це найважливіша наочність, що дозволяє вивчити особливості будови людського організму. Завдячуючи їм, студенти медичних вишів з'ясовують різноманітні деталі анатомічної структури органів, отримують уяву про пошарову будову різних ділянок та їх топографоанатомічні зв'язки. В українських медичних вузах студенти працюють з тілами давно померлих, на яких вивчилось не одне покоління студентів-лікарів і стан яких має низьку навчальну цінність. На сьогоднішній день ще є можливість вивчення окремих людських органів, які були виготовлені в попередні роки, а ось м'язова, кровоносна, периферична нервова системи майже не вивчаються на трупному людському матеріалі. На жаль ці теми студенти опрацьовують спираючись на підручники, атласи, таблиці тощо. А ще в середині XIX ст. Петро Загорський підкреслював, що слід вивчати препарат, а не підручник. Мухін Е.О. з приводу цього висловлювався «Врач не анатом не только бесполезен, но и вреден». Таким чином, виключення із навчального процесу трупів відкидає нас до початку XIX ст., або ще глибше в історію.

Все більше і більше значення у викладанні анатомічних дисциплін займають органи домашніх і експериментальних тварин. Так, наприклад, при вивченні очного яблука на кафедрі анатомії людини використовують биче око, органи свиней (гортань, трахея, бронхи, легені, серце) використовуються

з метою порівняльної анатомії, деякі хірургічні втручання, що внесені програмою в дисципліну оперативної хірургії та топографічної анатомії, виконуються на шлунку, печінці, нирках, кишечнику домашньої худоби. Але це не може повністю задовольнити потреби навчальних процесів.

За кордоном існує практика добровільного надання тіла після смерті для навчальних і наукових цілей, яке нотаріально завіряється ще при житті людини. В Україні ця система не працює, тому що для цього немає законодавчої бази.

У відсутності анатомічного матеріалу студенти-медики використовують сучасні технології, які дозволяють вивчати людський організм у трьохвимірному просторі. І, якщо декілька років тому більшість викладачів до цих можливостей відносились з певною прохолодою і скепсисом, то тепер це стає все більш і більш актуальним. Але, треба зазначити, що технічні засоби лише дозволяють отримати візуальну інформацію. Студенту же необхідно мати дані про об'ємну і просторову характеристику об'єктів, які вивчаються. А для цього використання тільки зорового аналізатора недостатньо.

При вивченні кісток лицевого скелету та внутрішньої будови черепа (піднебінної, слъозної, решітчастої, клиноподібної, хребців, ребер тощо) на кафедрі анатомії людини використовують макети, які отримали за допомогою 3D-принтера, що викликає зацікавленість студентів і підвищує ефективність практичних занять.

Сучасні методи обробки тканин, знежирювання тіла і насичення його силіконом (пластинація) в українській анатомії не отримала широкого розповсюдження. Перевагою цих методів консервування є значно довгий термін зберігання (декілька тисяч років) і точна реконструкція структури і рельєфу тканин людини, а також повна стерильність, відсутність трупного і хімічних запахів.

На превеликий жаль ми стоїмо на порозі віртуальної анатомії. Чим це обернеться покаже лише час.